

Opisane stanowisko wskazuje, że wciąż istnieje prawdopodobieństwo odnajdywania w Polsce interesujących taksonów z rodzaju *Alchemilla*. Wynika stąd potrzeba zbierania dokumentacji zielnikowej podczas badań florystycznych i fitosocjologicznych.

Podziękowania. Pani dr Marii Pawlus dziękuję za potwierdzenie oznaczenia gatunku.

Summary. *Alchemilla filicaulis* subsp. *vestita* (Rosaceae) – a new taxon to the Polish flora. *Alchemilla filicaulis* Buser subsp. *vestita* (Buser) M. E. Bradshaw occurs in northern and western Europe, and hasn't been reported in Poland so far. Its locality has been found in Drawsko Lakeland (Pojezierze Drawskie – Pomorze Zachodnie region, ATPOL grid square BB54) near Piaski village. A few specimens of this taxon have been reported on extensively managed pasture representing a dry form of association *Lolio-Cynosuretum*.

LITERATURA

- CLAPHAM A. R., TUTIN T. G. & WARBURG E. F. 1962. Flora of the British Isles. Wyd. 2. ss. 1269. Cambridge Univ. Press, Cambridge.
- HULTÉN E. & FRIES M. 1986. Atlas of north european vascular plants. North of the Tropic of Cancer. 2. ss. i-xi + 499–968. Koeltz Scientific Books, Königstein.
- MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 1995. Vascular plants of Poland – a checklist. – Polish Bot. Stud. Guideb. Ser. 15: 1–303.
- OBERDORFER E. 1994. Pflanzensoziologische Exkursionsflora. Wyd. 7. ss. 1050. Verl. E. Ulmer, Stuttgart.
- PAWŁOWSKI B. 1955. *Alchemilla* L., Przywrotnik. – W: W. SZAFAER & B. PAWŁOWSKI (red.), Flora polska. Rośliny naczyniowe Polski i ziem ościennych. 7, ss. 148–228. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Kraków – Warszawa.
- RUTKOWSKI L. 1998. Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski niżowej. ss. 812. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.
- WALTERS S. M. & PAWŁOWSKI B. 1968. *Alchemilla* L. – W: T. G. TUTIN, V. H. HEYWOOD, N. A. BURGESS, D. M. MOORE, D. H. VALENTINE, S. M. WALTERS & D. A. WEBB (red.), Flora Europaea. 2. Rosaceae to Umbelliferae, ss. 48–64. Cambridge Univ. Press, Cambridge.

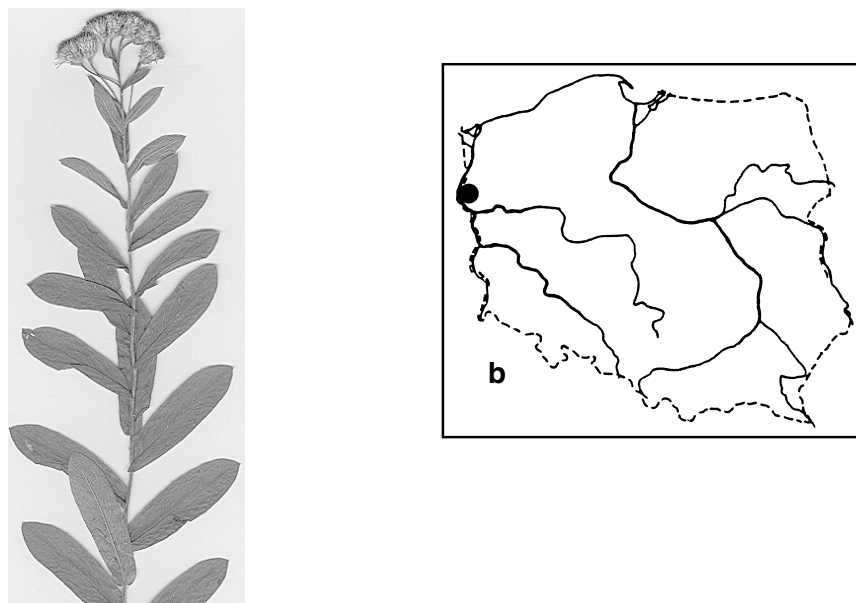
TOMASZ ZAŁUSKI, *Zakład Taksonomii i Geografii Roślin, Instytut Ekologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, ul. Gagarina 9, PL-87-100 Toruń, Polska.*

Przyjęto do druku: 1.03.2000 r.

***Inula germanica* (Asteraceae) – potwierdzone stanowisko w rezerwacie „Bielinek” nad Odrą**

Oman niemiecki *Inula germanica* L. (Ryc. 1a) należy do gatunków europejsko-kontynentalnych (OBERDORFER 1994). Jego zwarty zasięg rozciąga się od południowego Uralu przez południową część Rosji, Kaukaz, południową i środkową Ukrainę, kraje bałkańskie, Nizinę Pannońską po wschodnią Austrię. Większe wyspowe stanowiska znajdują się w środkowej części Niemiec (MEUSEL i in. 1992). W Polsce notowany był tylko w Bielinku

nad Odrą (Ryc. 1b). Najbliższe istniejące jego stanowiska znajdują się w Turynгии, ok. 200 km na południowy-zachód od Bielinka (BARYŁA 1993). Dawniej rósł także koło Poczdamu i na lewym brzegu Odry w Oderbergu – ok. 10 km od Bielinka (ROTHMALER 1988).

Ryc. 1 (Fig. 1). a – *Inula germanica* L., b – stanowisko (locality of) *Inula germanica* w Polsce (in Poland).

Ten światłolubny gatunek uważany jest za charakterystyczny dla związku *Geranion sanguinei*, klasy *Trifolio-Geranietea sanguinei* (OBERDORFER 1994). W Polsce lokalnie wyróżnia zespół *Lithospermo-Quercetum subboreale*, występujący tylko w Bielinku (MATUSZKIEWICZ 1982).

Trzy dość liczne skupienia omana niemieckiego, wykazującego w połowie lat pięćdziesiątych zadowalającą żywotność (CELIŃSKI & FILIPEK 1958), nie zostały już w latach siedemdziesiątych i późniejszych odnalezione (BARYŁA 1993; ZAJĄC i in. 1992). Gatunek został uznany za wymarły w skali regionu (ŻUKOWSKI & JACKOWIAK 1995) i kraju (ZARZYCKI & SZELĄG 1992; BARYŁA 1993; RUTKOWSKI 1998).

Oman niemiecki odnaleziono ponownie w czerwcu 1999 r. podczas badań związanych z planem ochrony rezerwatu „Bielinek” (ZAŁUSKI 2000). Na zboczach między Doliną Akacją a Borsuczą, gdzie znajdowały się opisane wcześniej dwa skupienia (CELIŃSKI & FILIPEK 1958) znaleziono jeden okaz. Ponadto między Doliną Borsuczą a Wąwozem Paklonowym, w miejscu trzeciego stanowiska, znaleziono wraz z mgr Agnieszką Oleksiak jeszcze kilkadziesiąt egzemplarzy.

Okaz *Inula germanica* odnaleziony na stanowisku pierwszym posiadał 3 pędy wzniesione. Jeden z nich wydał później 3 koszyczki kwiatowe, jednak nasiona zaschły przed dojrzewaniem. Stanowisko drugie obejmowało 33 osobniki płonne (1 z 4 pędami wzniesionymi,

5 z 2 pędami i 27 z 1 pędem). Stanowiska trzecie, odległe od drugiego o około 25 metrów, liczyło 46 osobników (1 z 7 pędami wzniesionymi, 5 z 2 pędami i 40 z 1 pędem), w tym zaobserwowano 4 pędy kwitnące (o 1, 2, 6 i 7 koszyczkach). Rozmieszczenie stanowisk na mapie w skali 1 : 2000 znajduje się w materiałach do planu ochrony (ZAŁUSKI 2000).

Na stanowisku pierwszym i trzecim (zdj. 1) *Inula germanica* rośnie w płacie *Lithospermo-Quercetum subboreale*, natomiast na stanowisku drugim – w płacie murawy stepowej *Adonido-Brachypodietum* (postać kadubowa), nawiązującej do *Potentillo-Stipetum capillatae* (zdj. 2).

Zdj. 1 (Załuski 2000): Rezerwat „Bielinek”, data 3.08.1999, pow. zdj. 300 m², nachylenie stoku 40° SW, zwarcie warstwy a₁ – 70%, zwarcie warstwy a₂ – 25%, zwarcie warstwy b – 5%, pokrycie warstwy c – 60%, pokrycie warstwy d – 5%, liczba gatunków: 52.

Lithospermo-Quercetum subboreale, Quercetalia pubescentis: *Inula germanica* D 1, *Quercus pubescens* c +, *Anthericum liliago* D +, *Viola hirta* D +, *Hypericum montanum* +; **Quercu-Fagetea:** *Fagus sylvatica* a₂ 1, b +, c +, *Pyrus pyraeaster* b +, c +, *Acer campestre* c +, *Acer platanoides* c +; **Rhamno-Prunetea:** *Rosa canina* b 1, c 1, *Rhamnus catharticus* b +, c 1, *Berberis vulgaris* b +, c +, *Prunus spinosa* c +, *Rosa sherardii* b +; **Trifolio-Geranietea sanguinei:** *Vincetoxicum hirundinaria* 3, *Galium verum* 1, *Medicago falcata* 1, *Poa angustifolia* D +, *Clinopodium vulgare* +, *Coronilla varia* +, *Astragalus glycyphyllos* +; **Festuco-Brometea:** *Brachypodium pinnatum* 2, *Euphorbia cyparissias* 1, *Achillea pannonica* 1, *Carex humilis* 1, *Salvia pratensis* 1, *Aster linosyris* 1, *Campanula sibirica* 1, *Oxytropis pilosa* 1, *Plantago media* 1, *Phleum phleoides* +, *Stipa capillata* +, *Acinos arvensis* +, *Sanguisorba minor* +; **Molinio-Arrhenatheretea:** *Dactylis glomerata* 1, *Centaurea jacea* 1, *Taraxacum officinale* coll. +; **Inne:** *Quercus robur* a₁ 4, a₂ 2, b +, c 1, *Quercus petraea* a₁ 1, *Pinus sylvestris* a₁ 2, *Viscum album* subsp. *austriacum* a₁ +, *Juniperus communis* c +, *Thymus pulegioides* 1, *Pimpinella saxifraga* 1, *Falcaria vulgaris* 1, *Arctium nemorosum* +, *Hieracium murorum* +, *Hypnum cupressiforme* d 1, *Eurhynchium hians* d 1, *Fissidens taxifolius* d +, *Camptothecium lutescens* d +, *Cladonia* sp. d +.

Zdj. 2: Rezerwat „Bielinek”, data 20.08.1999, pow. zdj. 24 m², nachylenie stoku 35° SW, pokrycie warstwy c – 70%, liczba gatunków: 30. **Adonido-Brachypodietum pinnati, Festuco-Brometea:** *Brachypodium pinnatum* 3, *Carex humilis* 2, *Euphorbia cyparissias* 2, *Aster linosyris* 1, *Potentilla arenaria* 1, *Salvia pratensis* 1, *Phleum phleoides* 1, *Achillea pannonica* 1, *Anthericum liliago* 1, *Scabiosa canescens* +, *Stipa pulcherrima* +, *Plantago media* +, *Poa compressa* +; **Trifolio-Geranietea sanguinei:** *Vincetoxicum hirundinaria* 2, *Inula germanica* 1, *Poa angustifolia* D 1, *Medicago falcata* 1, *Coronilla varia* 1, *Galium verum* +, *Viola hirta* +; **Rhamno-Prunetea:** *Prunus spinosa* c 2, *Rosa canina* c 1; **Molinio-Arrhenatheretea:** *Dactylis glomerata* 1, *Centaurea jacea* 1; **Inne:** *Acer campestre* c 1, *Quercus robur* c +, *Juniperus communis* c +, *Festuca polesica* +, *Falcaria vulgaris* +, *Viola odorata* +.

Powyższe obserwacje dowodzą, że *Inula germanica* nadal występuje w Bieliniku na tych samych stanowiskach co dawniej, ale w mniejszej liczbie okazów i wykazuje osłabioną żywotność, co przejawia się małym udziałem pędów kwitnących. Prawdopodobnie oman w niektórych latach nie kwitnie wcale, przez co mógł być niezauważany w ubiegłym ćwierćwieczu. Usunięcie w 1999 r. licznych okazów robinii akacjowej rosnących obok stanowiska pierwszego stwarza nadzieję na przetrwanie tam populacji omana; konieczne są jednak regularne badania jej stanu i tendencji dynamicznych.

Summary. *Inula germanica* (Asteraceae) – confirmed locality in the “Bielinek” reserve on the Odra river (western Poland). The only locality of *Inula germanica* L. has been recorded in Poland in the “Bielinek” reserve. It has been recognized extinct in the 70’s. However, its occurrence has been confirmed in 1999 on the same localities. It grows in *Lithospermo-Quercetum subboreale* and *Adonido-Brachypodietum*.

LITERATURA

- BARYŁA J. 1993. *Inula germanica* L. – oman niemiecki. – W: K. ZARZYCKI & R. KAŹMIERCZAKOWA (red.), Polska czerwona księga roślin, ss. 182–184. Instytut Botaniki im. W. Szafera i Instytut Ochrony Przyrody, Polska Akademia Nauk, Kraków.
- CELIŃSKI F. & FILIPEK M. 1958. Flora i zespoły roślinne leśno-stepowego rezerwatu w Bielinku nad Odrą. – *Bad. Fizjogr. Pol. Zach.* **4**: 5–198.
- MATUSZKIEWICZ W. 1982. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. ss. 298. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- MEUSEL H., JÄGER E., BRÄUTIGAM S., KNAPP H.-D., RAUSCHERT S. & WEINERT E. 1992. Vergleichende Chorologie der Zentraleuropäischen Flora. **3**. ss. i-ix + 422–688. (Karten). G. Fischer, Jena – Stuttgart – New York.
- OBERDORFER E. 1994. Pflanzensoziologische Exkursionsflora. Wyd. 7. ss. 1050. Verl. E. Ulmer, Stuttgart.
- ROTHMALER W. (Hrsg. SCHUBERT R. & VENT W.) 1988. Exkursionsflora für die Gebiete der DDR und der BRD. **4**, Kritischer Band. Wyd. 7. ss. 811. Volk u. Wissen Volkseigener Verlag, Berlin.
- RUTKOWSKI L. 1998. Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski niżowej. ss. 812. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.
- ZAJĄC A., CIACIURA M. & ZAJĄC M. 1992. Waloryzacja przyrodnicza rezerwatu przyrody „Bielinek”. ss. 92. Mskr., Wydział Ochrony Przyrody Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, Kraków – Szczecin.
- ZAŁUSKI T. (red.) 2000. Dokumentacja florystyczna i fitosocjologiczna do planu ochrony rezerwatu „Bielinek”. ss. 16 + 13 tab. + 3 mapy. Mskr., Biuro Usług Ekologicznych i Urzędzeniowo-Leśnych „Operat” w Toruniu, Toruń.
- ZARZYCKI K. & SZELĄG Z. 1992. Czerwona lista roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce. – W: K. ZARZYCKI, W. WOJEWODA & Z. HEINRICH (red.), Lista roślin zagrożonych w Polsce. Wyd. 2. ss. 87–98. Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk, Kraków.
- ŻUKOWSKI W. & JACKOWIAK B. 1995. Lista roślin naczyniowych ginących i zagrożonych na Pomorzu Zachodnim i w Wielkopolsce. – W: W. ŻUKOWSKI & B. JACKOWIAK (red.), Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski. *Pr. Zakł. Taks. Roślin Uniw. A. Mickiewicza* **3**: 9–92.
- LUCJAN RUTKOWSKI i IWONA PASZEK, *Zakład Taksonomii i Geografii Roślin, Instytut Ekologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, ul. Gagarina 9, PL-87-100 Toruń, Polska.*

Przyjęto do druku: 1.03.2000 r.

Salicetum silesiacae ass. nova w piętrze subalpejskim Babiej Góry w Karpatach Zachodnich – uzupełnienie

W 1991 r. opisano z piętra subalpejskiego Babiej Góry nowy zespół roślinny *Salicetum silesiacae* (PARUSEL 1991), którego nazwa – w świetle Kodeksu Nomenklatury Fitosocjologicznej (BARKMAN i in. 1995) – jest opublikowana nieważnie, ponieważ nie został wskazany typ nomenklatoryczny (holotyp) nowego syntaksonu (art. 5). W celu uprawnienia nazwy *Salicetum silesiacae* (art. 6) dokonano wyboru zdjęć fitosocjologicznych, będących lektotypami zespołu *Salicetum silesiacae* oraz jego podzespołów (art. 19).